

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Затверджено
на засіданні кафедри
«Менеджмент, публічне управління та HR-технології»
прот. № 1 від 26.08.2024 р.

**МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
СИЛАБУС**

2024 / 2025 навчальний рік

Галузь знань	- 07 Управління та адміністрування
Спеціальність	- 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма	- «Управління фінансами, банківська справа та страхування»
Рівень вищої освіти	- перший (бакалавр)
Кількість кредитів ЄКТС	- 6 (180 годин)
Семестр	- 4

Спікер курсу

Громова Олена Володимирівна (кандидат економічних наук, доцент).

Контакти: 38 (057) 730-10-46, e-mail: gromova@kart.edu.ua

м. Харків, пл. Фейєрбаха, 7, ауд. 3.406

Всі зрушення у сферах виробництва, комунікацій, торгівлі, зарубіжного інвестування і фінансів перетворили міжнародну економіку в цілісний глобальний організм, спаяний не просто міжнародним поділом праці, але й гігантськими за своїми масштабами виробничо-збутовими структурами, глобальною фінансовою системою і планетарною інформаційною мережею. На світовому економічному просторі розміщення продуктивних сил, галузева структура інвестицій, виробництва і збуту визначаються суб'єктами

господарського життя з урахуванням глобальної кон'юнктури, а економічні піднесення і спади набувають всесвітнього характеру.

У сучасних умовах жодна країна не може претендувати на повноцінний економічний розвиток без залучення її до міжнародних господарських зв'язків.

Міжнародні економічні відносини (МЕВ) – система господарських зв'язків між національними економіками окремих країн, відповідними суб'єктами господарювання, особлива форма діяльності, яка базується на міжнародному поділі праці.

Становлення і розвиток МЕВ визначаються посиленням взаємозв'язок та взаємозалежностей економік окремих країн. Поглиблення і розвиток міжнародного поділу праці, а значить МЕВ, залежать від природних (географічних і набутих (виробничих, технологічних) факторів, а також соціальних, національних, етнічних, політичних і правових умов.

Ці напрямки і форми МЕВ охоплюють такі сфери світогосподарської діяльності, як:

- міжнародна торгівля;
- міжнародна спеціалізація виробництва і науково-технічних робіт;
- міжнародне науково-технічне співробітництво;
- інформаційні, валютно-фінансові кредитні зв'язки між країнами;
- міграція робочої сили і вивіз капіталу;
- діяльність міжнародних організацій, господарське співробітництво у вирішенні глобальних проблем.

Отже, міжнародні економічні відносини – це відносини, які характеризують спосіб і характер взаємодії всіх країн світу в сфері економічного співробітництва, розвитку і переплетення торгівельних, виробничо-технологічних, фінансово-валютних зв'язків.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-сміслову компетентність (формування та розширення світогляду студента в області міжнародних економічних відносин, здатність до розуміння актуальності застосування економічних інструментів при роботі у світовому бізнесовому просторі);

2. Загальнокультурну компетентність (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в області здійснення зовнішньоекономічних зв'язків);

3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента зацікавленості про стан та перспективи розвитку міжнародних економічних відносин, здатності до глобального та стратегічного мислення, тобто, інтегрування знань стосовно міжнародних економічних відносин, отриманих з інших дисциплін ; здатність студента формувати цілі дослідження та вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях.

4. Інформаційну компетентність (розвиток вмінь студента до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації в області застосування механізму здійснення міжнародних економічних відносин.

5. Комунікативну компетентність (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проєктів, вміння презентувати власний

проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання, шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів до розвитку міжнародних зв'язків).

Після завершення курсу здобувачі вищої освіти будуть здатні аналізувати міжнародну економічну ситуацію, розраховувати основні економічні показники, оцінювати ефективність зовнішньоекономічної діяльності, формувати стратегії зовнішньої торгівлі та інвестицій, а також використовувати сучасні цифрові системи для аналізу та управління міжнародними економічними процесами.

Чому ви маєте обрати цей курс?

Якщо Ви цікавитесь політикою, знаєте багато про міжнародні справи, хотіли би дізнатися правила і положення дипломатичного протоколу та вивчаєте іноземні мови - Вам безумовно, тобі слід розглянути можливість навчання за спеціальністю міжнародні відносини. Цей напрямок для цікавих і амбітних людей, що дає можливості, але також ставлячи складні завдання.

Від здобувачів очікується: базове розуміння економіки.

Команда викладачів і ваші колеги будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з вересня по грудень, дає студентам глибоке розуміння систематизації успішних прикладів діяльності підприємств у міжнародній сфері та практичні рекомендації з забезпечення їх конкурентоспроможності на зарубіжних ринках.

Курс супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та розробки індивідуальних проектів. В рамках курсу передбачаються лекції за участю фахівців-практиків.

Теми курсу

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Міжнародні економічні відносини».

Сутність міжнародних зв'язків та міжнародних економічних відносин. Основні етапи розвитку міжнародних економічних відносин (МЕВ). Національна і міжнародна моделі взаємодії суб'єктів господарської діяльності. Місце України в сучасній системі МЕВ. Світове господарство як сукупність національних економік країн світу. Предмет і завдання курсу МЕВ. Загальні принципи міжнародних економічних відносин: еволюційний розвиток у відповідності з об'єктивними економічними законами; системність; еквівалентність обміну. Сучасна структура МЕВ.

Тема 2. Світове господарство та система світогосподарських зв'язків.

Закони і закономірності розвитку світового господарства. Закон інтернаціоналізації виробництва. Інтернаціональна форма закону вартості.

Міжнародна конкуренція. Закон нерівномірності економічного розвитку. Класифікації країн світового господарства. Методика ООН щодо визначення показників рівня соціально-економічного розвитку будь-якої країни. Класифікація ООН для цілей економічного аналізу. Класифікації країн Світового банку та Міжнародного валютного фонду.

Тема 3. Міжнародний розподіл праці.

Сутність міжнародного розподілу праці. Організаційні форми участі країн у міжнародному поділі праці. Економічна сутність міжнародного розподілу праці. Фактори розвитку МРП. Показники, що характеризують рівень участі країни в МРП. Міжнародна спеціалізація та її напрями. Міжнародна кооперація виробництва.

Тема 4. Міжнародна торгівля товарами та послугами.

Класичні теорії міжнародної торгівлі. Меркантилізм. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Теорія розміру країни. Теорія співвідношення факторів виробництва Хекшера-Оліна. Теорія вирівнювання цін на фактори виробництва Хекшера-Оліна-Самуельсона. "Парадокс Леонтьєва". Теорія подібності країн або теорія перехресного попиту. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Стандартна модель міжнародної торгівлі. Розвиток сучасної міжнародної торгівлі. Важелі регулювання міжнародної торгівлі.

Тема 5. Тарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.

Вільна торгівля і протекціонізм. Механізм захисту національного виробника від іноземної конкуренції. Митні тарифи та мита. Класифікація мита. Економічна роль тарифу. Специфічні випадки тарифної політики.

Тема 6. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.

Кількісні обмеження. Сховані методи торгової політики. Фінансові методи торгової політики. Некономічні методи торгової політики.

Тема 7. Міжнародна торгівля послугами.

Міжнародні угоди в сфері послуг. Послуги міжнародного транспорту. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами.

Тема 8. Міжнародна міграція робочої сили.

Теорії міжнародної міграції робочої сили. Масштаби і напрямки міграції робочої сили. Державне регулювання міграції.

Тема 9. Міжнародний рух капіталу.

Міжнародний рух капіталу: поняття та теоретичні концепції. Форми міжнародного руху капіталу. Форми та інструменти міжнародного кредитування.

Тема 10. Міжнародні інвестиції.

Сутність, мета та функції міжнародних інвестицій. Міжнародний інвестиційний ринок та інвестиційні ресурси. Політика регулювання і стимулювання інвестицій.

Тема 11. Міжнародна передача технологій.

Сутність міжнародного науково-технологічного обміну. Доцільність і форми міжнародної передачі технології. Форми міжнародної передачі технології.

Тема 12. Світова валютна система.

Основні поняття та структура міжнародної валютно-фінансової системи. Валютний курс і фактори, що впливають на його формування. Валютні ринки та валютні операції.

Тема 13. Міжнародні валютно-фінансові відносини.

Платіжний баланс країни. Характеристика міжнародних розрахунків. Міжнародні фінансові ринки.

Тема 14. Міжнародна економічна інтеграція.

Сутність інтеграційних процесів у світовому господарстві. Вплив інтеграційних процесів на систему міжнародних економічних відносин. Характеристика основних інтеграційних угруповань.

Тема 15. Система контролю регулювання МЄВ.

Міжнародні організації з регулювання міжнародної торгівлі. Організації з регулювання міжнародного інвестування, міжнародного технологічного обміну та міжнародної міграції робочої сили. Організації з регулювання валютно-кредитної політики країн.

Практичні заняття курсу передбачають виконання групових проектів. Уся група буде розбита на підгрупи (від 3х до 5 осіб) за добровільним принципом. Кожна з яких проаналізує стратегію діяльності міжнародного підприємства в Україні. Результатом проектів є письмовий звіт та презентація наприкінці курсу. Виконання завдання супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Особлива увага приділяється активності студентів під час обговорення завдань. Обговорення в аудиторії надає додаткову можливість розвинути навички усного ділового спілкування, зокрема подання і аргументації власної точки зору і активного слухання.

Тематика (зміст) практичних занять. Еволюційні періоди формування міжнародних економічних відносин. Світове господарство та особливості його розвитку. Середовище міжнародних економічних відносин. Міжнародний поділ праці як кооперація виробництва. Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин. Міжнародні економічні відносини у сфері послуг. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародний науково-технічний обмін. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини. Міжнародні кредитні відносини. Етапи міжнародної економічної інтеграції. Міжнародні економічні організації. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин.

Правила оцінювання

Форми та методи оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ зі змінами та доповненнями – <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-prokontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: виконання практичних завдань, усне і письмове опитування, відповіді на тестові завдання за темами курсу, тестовий модульний контроль, залік.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль	Мах кількість балів	
Усне опитування	15	
Виконання практичних завдань	25	
Тестові завдання за темами курсу	20	
Підсумок	60	

Визначення назви за державною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Академічна доброчесність

Кодекс академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту доступний за посиланням: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти доступне за посиланням: https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція здобувачів освіти із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції здобувачів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій.